

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Péterfia-utca 833.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő: Fűvészkert-utca 1080.</p>
--	--	--

Tartalom. Audiatur et altera pars. Szemes László. — Tárca. Pünkösti ének. Szaboleska Mihály. — Az indítékok determinismusa. — a — a. — Közügyein k. Javaslat a lelkesítő szabályzat módosítására. Szél Kálmán. — Barátságos látogatásom emlékeiből. K. Sz. J. — Irodalom. — Különnfélék. — Szerk. posta. — Hirdetés.

Audiatur et altera pars.

E becses lapok f. évi 18-ik számában Balogh Ferencz úrtól egy „Üdvözet a Tiszántúli Egyházkerülethez“ című közlemény jelent meg, mely örömhymnust zeng a Prot. Irodalmi Társulat alakuló gyűlése unitáriusokat keblébe fogadó határozatának, Debreczenben, a tiszántúli ev. ref. egyházkerület által történt leszavaztatása felett, — s ezokon az elismerés, sőt dicsőítés tömjénillatával áldozik az azt elősegítő s kimunkálni igyekezett vezérférfiaknak. Bár a fenforgó kérdésben e becses lapok iránya, eleiől fogva, a debreczeni álláspontot vallotta magáénak s annak érvényesítése okából emelte fel zászlóját: szabad legyen hinnen és kénem, hogy a t. szerkesztőség az ellenirányú fel fogás előtt sem zárja le a sorompót s tért nyitand hasábjain ez igénytelen soroknak, már csak azon elvből kiindul tan is, hogy „audiatur et altera pars!“

Bírva a szókimondás s ebből folyólag a vélemény nyilvánítás bátorságával, megvallom, hogy a debreczeni szavazat eredménye nálam, a lelkesedés öröme helyett a lehangoltság szomorú s egy szép remény meghiusulásának fájó érzetét keltette föl. Miért? Azért, mivel a prot. erők tömörülése által biztos sikert ígérő küzdelem diadalharsonája helyett, a széthúzó érdekek érvényesülésével, az erők elforgácsolásával: a meghátrálás elszomorító, vagy legalább is a tétlen veszteglés csüggesztő hatását látom felidézteni az által.

Ugyanis látjuk, hogy az ultramontán-clericalismus úgy politikai, mint társadalmi életünk nyilvánulásában

hovainkább nagyobb hatalommal lép föl s majd minden irányban tért hódít és sikereket arat. Politikai viszonyaink szerencsétlen alakulása miatt, a szabadelvű eszmék és irányzat nem meríthet tápláló, tovább-fejlesztő erőt, az állameszme érvényesítése által lekötött s figyelmét ez irányba fordítani kényszerített kormány és pártja működése által; sőt nem egy helyt és nem egy ízben maga az államhatalom is kénytelen meghátrálni, itt a clericalismus, ott a nemzetiséggel karöltve járó felekezetieskedés befolyása előtt! Ily helyzetben nem csoda, ha a romanismus, — melynek crejét a dús, — nagyobb részben felekezeti célokra használt — vagyon mellett, a Sz. István-Társulat, az egyremásra alapított nőnevelők, iskolák, seminariumok s a közművelődés majd minden irányzatára fordított felekezeties gond és figyelem napról-napra öregbítik, — emelt fővel halad előre diadalútján.

Az így — kevés ereje folytán — mindjobban háttérbe szoruló protestantismus, az irodalmi társulás s annak üdvös működése által vélte felépíthetni a legerősebb bástyát, a mely „megálljt“! parancsoljon a romanismus absorbeáló törekvései s létpusztulással fenyegető hatalmának; teljes joggal úgy gondolkodván, hogy az egyesült prot. felekezetek tömör phalanxa az, mely a diadal reményével mehet bele az egyenlőtlen erővel vívott küzdelembe.

És mi történik? A tiszántúli ev. ref. egyházkerület s benne Debreczen, eszélyesebbnek deklarálják a guerilla harcot, a védelemre egyesítendő prot. felekezetek impozáns erő kifejtésénél!!

Félnek, — mondják, — az unitarismus hódításaitól, mely már is H.-M.-Vásárhelyen és másutt az ev. reformátusoknak kellemetlenségeket okozott! De hiszen az alapszabályok teljesen kizárják a dogmatikus irányt a társulat közleményeiből! Aztán a tulnyomó számban ev. ref. és ág.

vallásúakból álló felügyelő választmány eleve szárnyát szegné — ha kísérletet merészene tenni — minden túlkapásnak! De meg, vajjon nem félelmesebb-e az olyan ellenfél, melynek erejét — félelmünk kimutatása által — magunk neveljük meg?! S végeredményben: lehet-e igazolt ok a tartózkodásra, a separatismusra ott, hol a társulandó felekezetek számaránya úgy viszonylik egymáshoz, mint a 60 az 1-hez?! (Az egyetemes névtár kimutatása szerint, az ev. reformátusok és az ág. vallásúak együttes — 3.158,905 látszámával, 53,449 unitárius áll szemközt).

De hát — kellemetlenséget okoztak! Sajnos!! De kérдем: nincsenek-e chauvinisták bármely más felekezet tagjai közt is? Kérдем: nincs-e más útja-módja a jogos megtorlásnak, mintha néhány czethalaskodó unitárius vét-két az összesre háramlítva, az egész felekezet „anathema esto“?! Vajjon: az illetők proselita-halászó szenvedélye csillapodik-e, ha azt a kizárattatásukból folyó bozúérzet táplálандja s a testvéries együttműködés által szeretetre hangolt egyházfők szelid intései nem mérséklendik?!

Ime, ezért nem tudok én örülni, lelkesedni az anti-unitáriusok debreczeni diadalának, melyet B. F. úr lendületes cikkében a hitűség győzelmének s a két testvérfelekezet pünköstünnepi örömförrásának keresztelt el! Az én ajkam inkább siralmas énekre, mint dicsőhymusra nyílik e tény felett, mert ha van oka örülni azon valakinek, az bizonyára nem más, mint a r. katolikus felekezet, mely inter duos litigantes gaudet, s markába nevet a halálos ellenségeinél — épen azok által — előidézett „divide, et impera“ elvének érvényesülése fölött.

Én is szeretem hinni B. F. úrral, hogy „a béke temploma megnyílik“, de — nem kizárásával a harmadik testvérfelekezetnek, hanem úgy, hogy Debreczen és az ő elvtársai felhagyva exclusivitásukkal s jobb meggyőződésöknek engedve: a — hiszem — nagy többséggel karöltve lépnek be a Prot. Irod. Társulat első rendes közgyűlésének ajtaján s az egyesített erőből merített lelkesedéssel munkálják azon belől a protestantismus szebb jövődjét.

Dixi et salvavi animam meam.

Szemes László.

Természetes dolog, hogy tért nyitunk lapunk hasábjain a velünk ellenkező nézeten levők, ezen cikk hangján írt véleménynyilvánításának is. Saját programelvünket sértenők meg, ha nem így járnánk el. Hogy azonban minden ilyen esetben újra csak a magunk álláspontját igyekezzünk érvényre juttatni, azt tán mindenki természetesnek találандja.

Elismerjük, hogy az előttünk fekvő cikk komoly, tárgyilagos hangon igyekszik a maga igazát védeni, de néhány tételére talán figyelmet érdemlő megjegyzéseink vannak.

Legyen róla meggyőződve a t. cikkíró úr, hogy a hazai római katolicismusnak semmivel nem tettünk volna nagyobb

szolgálatot, és nem okoztunk volna nagyobb örömet, mint azzal, ha egész protestáns egyházunk minden szó nélkül bele ment volna egy olyan Társaságba, mely az unitáriusokkal egyesülten állíttatik föl. Tessék csak megnézni lapjaikat, hogyan beszélnek ők a mi hitbeli iránytalanságunkról; mint szeretnek bennünket az oldott kérékhez hasonlíthatni, — és azt tán vitatni sem tetszik, hogy egy ilyen alakult Társaság nem fog egyetemes protestáns egyházunk hitben erősödésére szolgálni?! Csak hadd lássa az a romanismus, hogy vannak közöttünk egyesek és hatalmas testületek, a kik és a melyek nem indulnak el könnyen a kor esábitó lidérczfénye, a hangzatos jelszavak után, de sőt protestálni tudnak egyes, előttök veszélyesnek látszó irányzatok ellen.

„Félünk az unitáriusok hódításaitól“, — mondjuk mi a t. cikkíró úr szerint. Részemről ezt sohasem mondtam, s talán senkisé monda közölünk. „Félnek a hét unitáriustól“, — hangzott fel körülünk, még az egyházkerületi gyűlés asztalai mellől is, egy száz esztendő adoma alakjában, a gúnyszó. Először is vegye tudomásul, a ki még nem tudja, hogy az Irod. Társaság megalakulása után 6 nappal, április 22-én, Ferencz József unitárius püspök, a mint ezt a „Keresztény Magvető“ ez évi II. füzetének 146. és 147. lapjain olvashatjuk, a Társaság pártolása iránt felhívást bocsátott ki az unitárius vallásközönség espereseihez, — és tette ezt akkor, mikor az optimisták, — úgy jobbról, mint balról, — azzal szerettek magokat hitegetni, hogy az alakuló gyűlésen lefolyt jelenetek, elhangzott beszédek után talán csak bejelentik az unitáriusok, hogy nem óhajtanak egy olyan Társaság tagjai lenni, melyben őket igen sokan nem látják szívesen. Ezt azért is mondtam el mellékesen, hogy a „hét“ unitárius részvételére megtegyem a correctiv észrevételt.

Nem az unitáriusoktól félünk mi, csak a miatt aggódunk, hogy az ő részvételök miatt teljesen elsekélyesedik a szép reményekkel bízott Társaság ügye. Ha van erős és semmi oportunitási elvekkel nem törődő Szt. István, Szent László-társulatok a római katolikusoknak, szilárd elveken nyugovó Luther-társaságok lutheránus testvéreinknek, s Dávid Ferencz-egyletök az unitáriusoknak, — az bánt bennünket, miért nem alakulhatott a tiszta protestantismus öröklő elvein nyugovó olyan Társaságunk nekünk, a mely igenis épen azt tette volna a maga feladatává, hogy szembeszálljon mindazon tendenciákkal, melyek az ő létének alapjait akarják megásni s falait megrengetni. Ne mondja azt mi nekünk senkisé, hogy akármely téren is a színtelenség volna ma a legjobb politika.

A cikkíró, úgy látszik, az egyesült protestáns felekezetek külső tömörülésében lát minden üdvet, de feledi a valódi egyesítő belső kapesot, a hitet, a hitalap azonosságát. E szempontból az unitáriusok nem szövetségeseink, hanem ellenfeleink s épen a kik érettök és mellettök rajonganak, azok vetik el a „divide“ üszkét, mert a hitet még fontosnak tekintő saját feleiket távolítják el az irodalmi körből. A mely pillanatban a ref. és evang. egyház lelép isteni szilárd alapjáról, önnön hanyatlását készíti elő s hívei előtt két utat tár fel: vagy a hitvallást feladó szélsőségi és unitárius áradat parttalan medrébe, vagy a szigorú romanismus mindig tárt karjaiba vezetőt, — s mindkét esetben finis ecclesiae nostrae.

Egyesek léphetnek a meredélyre, magoknak felelősök, de az egyház hivatalos organumainak kétszer is meg kell gondolni a dolgot; s itt egy új kérdés is fölmerül: kinek van

joga megbízás nélkül paktálni az unitárius egyházzal s azt közös vallás-irodalmi körbe bevonnai a reformátusok tiltakozása ellenére?

Szomorú jelenségek korát éljük! A vészes latitudinarismus Coriolánjai már fegyverkeznek, s a bús anya szava is hallik. Hogy világi embereink másképp látnak, annak oka az állami szemüveg; de hogy a szakszerű ismerettel bíró lelkészrendűek eldobják az egyházi szemüveget, ez már tragikum, mert végesetben ő rajtok nyugszik a felelősség Isten és világ előtt, ha egyházunk sorvadó kór-állapotba sülyesztetik; az a vallástalan-vallásos recept, melyet unitárius, félunitárius, névleg református és evangélikus doktorok szerkesztenek, aligha lehet beteg-gyógyító. Mily fordulat! Az unitarismus diadal-szekerét a Stöckel, Dévay, Kálmáncsai és Melius utódai húzzák! Ez már igazi unikum, specialitás, magyar találmány, melyet a mívelt külföld és hívő világ is méltán bámulni kénytelen!

A t. cikkíró úrnak azon tételeire, hogy a tiszántúli egyházkerület eljárása meghátrálás volna, — a mit különben féligmeddig maga is visszavon, — hogy a két nagy protestáns felekezet mellett, a szónak dogmatikai jelentésében, testvérelekezett volna az unitarismus: valóban nincs mit szólnom. Megverik azon tételek önmagukat. Csak a guerrillaharcz szóra teszek annyi észrevételt, hogy nem köszönik meg a Társaságot jelen alakjában védelmezők a bókot, ha őket a guerrillákhoz hasonlítja valaki. Jó az ilyen szó használata előtt annak teljes értelmét egy kissé felkutatni. Vagy ha tán a mi küzdelmünkre érti a t. cikkíró úr azt a szót, vajjon hogyan tudja azt mi reánk, a mi irányzatunk embereire alkalmazni, mi értelme lehet annak mi velünk szemben?*)

Szerkesztő.

Tárcza.

Pünkösti ének.

Ki láttatál szövétnekül az éjben —
„Kettős tüzes nyelveknek“ fényeképen,
Szentlélek Isten!
Magára néped úgy-e nem hagyod te?
Fényeddel, úgy-e, most is átragyogsz te,
Mi szíveinken?

Ragyogj is át, órád aggódva várjuk,
Félvén, ajtónkat míg magunkra zárjuk.
S nézván az égre:
Számítja szívünk rettegő verése,

*) Érdekesnek tartjuk közzétenni, hogy a debreczeni határozatra nézve egy német hittudós, a kinek neve Európában, a református világban, irodalmi műveiért igen ismert, így ír hozzá: Istennek hála, a püspök és főgondnok bajnoki volta sikerre vezetett; a szentháromságellenes irány ellenében a drága magyar ref. egyház mezején felhangzott a tapasztalat, hogy él a Krisztus! Adjon vígasztalást a küzdőknek a 124. zsoltár; jövőre is azon szózatra kell támaszkodni, hogy az unitáriusok a mi békeségünk széttörői s a keresztyén lelkiismeret fellázad ellenök. Hasson ki messze a tiszántúli végzés szózata a magyarhoni egyházak kebelében!

Sebesen zúgó szellőd zendülése,
Hozzánk ha ér-e??...

Nem vész-e el kint a piac zajában,
Az „egybegyült nép“ gúnyos kacajában?
Jöttöd ki kétli...
S kinek üres, hívalgó mosolyába,
Az „édes bornak“ bántó gúnyolása,
Már ott sötétlik!

Jöjj, szállj szívébe e rideg tömegnek,
S együtt-tevő szeretet lángja mellett
Együtt hadd áldjunk!
Hogy válják a gúny ijedt ámulatra
S reszkette kérdje tétovázó ajka:
„Mit, mit csináljunk?“...

Te mond meg akkor, felemelt szavaddal;
S lelkünk, szívünk ha majd együtt magasztal,
Őszinte hittel:
Te légy, te végig e világ vezére:
Kettős tüzes nyelveknek égi fénye,
Szentlélek Isten!

Szabolcska Mihály.

Az indítékok determinismusa.

(Vége.)

18. Manapság jobbra az indíték-kényszerhez szolgáltatna a statisztika bizonyítékokat a cselekvések szabályszerűségével. Ám ez sem zárja ki, hogy az indítékok mellett a szabadakaratot eredetileg közbenyulónak tekintsük; ellenkezőleg — mondhatnók — bizonyítja ezt. Bizonyos egyenlő külső viszonyoknál az embereknek relative egyenlő tömege, kell, hogy hódoljon a befolyásoknak; pl. a nyomor gonosztevőket szül, fokozódó nyomor a gonosztevők emelkedő számát, a megélhetés könnyebb volta növeli az egybekeltek tömegét stb. Ha megengednők, hogy ezek a külső viszonyok kényszer-indítékok voltak: nagyon különös volna, hogy befolyásoknak nem minden ember hódolt meg, ki ezeknek a viszonyoknak ki volt téve; a kik tehát szabadon maradtak tőlök, akaratukkal legyőzték magukat az indítékokat is. Ennélfogva a statisztika az abszolút spontán akarattények egyformaságát bizonyította volna be. Az indítékokat uralók szabályszerű számának megfelel egy másik szám, melyet úgy nyerünk meg, hogy az indítékoknak kitettek összes számából amazt kivonjuk, — azoknak a száma, kiknek akarata szabad az indítékok kényszerétől. Látnivaló, hogy pusztá előítélet elfogadni, hogy csakis az indítékok uralkodnak az akaraton.

19. Bizonyíték gyanánt hozták föl azt a tényt is, hogy a színpadon — mondhatni: ösmert indítéktörvénnyel — egységesen kidomborított jellemeket követelünk parancsolólag. Ellenkezőleg mi ismét azt hisszük, ez csak a mellett érvel, hogy választási tényeinknél nem szükségképp uralkodik az indíték-kényszer. Az élet — mondhatnók — nem nyújt nekünk oly cselekményeket és elhatározásokat, melyeknek átlátnók

törvényszerűségét; ezért akarunk a színpadon átlátszóbb világot nézni, mely megadja azt az összhangot, kerekéget, tisztaságot, mit a valódi szellemvilág szétfosló működésében nem fedezhetünk föl.

20. Nem találhatunk tehát semmit, a mit az indítékok determinismusának, mint bizonyítékot javára írhatnánk. Nem figyel az a két indeterministikus eventualításra. Először: gyakran az indítékok ajánlanak irányt az akaratnak, de ez — menten befolyásuktól — autokrat irányzó is lehet. Másodszor: nem azért választunk egy tárgyat, mert érdemes a realizálásra, hanem egy véletlenül előtte fekvő tárgyra ősi — saját törvények szerint irányul az akarat s emeli azt czéllá — s most aztán értékesnek tetszik ez, mert tárgya az akaratnak. S bizonyítékok nélkül oly elméletet ad, mely elveinek kölesönös — az „indítékok becsének“ a „jellem“, a „jellemnek“ az „indítékok becsétől“ való — elhomályosítása mellett úgy merészkedik ajánlani magát a pszichologikus tudománynak, mint eszközt a determináció kérdésének földerítésére. A helyett, hogy ferdén magyarázunk, tanácsosabb volna bevallani, hogy nem tudunk semmi egyebet, mint hogy az akarat törvényei még el vannak rejtve. Az indíték-determinismust el kell vetnünk; csak az indeterminismus, vagy a kérdés fölfüggesztése s a mélyebb tanokkal való földerítés várása között — mit non-determinismusnak nevezhetnénk — van választásunk. Hogy az indítékényszer kivétel nélküli érvényre emelését proklamáljuk, — ehhez nem találni a jogosultságnak árnyékát sem. Talán nem is egyéb az pusztá előítéletnél, mely azt állítja, hogy az indítékok mint erő-componentsek hatnak az akaratra, mely aztán az eredőt követi. Ezen erők összehasonlítható becslése s a működés összemérése — lehetetlen. Valóban nem volna tehát egyéb az akarat, mint holt teher, — az az akarat, mely erőt, támpontot s értéket talán minden másnak souverain ad? A mint a tárgyi értékek meghatározó erejében hisznek, az akarat ama szabad irány-ereje helyett, mely néha állandó vágásban, néha talányszerűleg, ugrásokkal dolgozik: ép úgy hihetné az a kis kutya, mely zsinigre kötve előtte szalad a gazdájának, hogy ő húzza a gazdáját.

— a — a.

Közügyeink.

Javaslat a lelkészminősítési szabályzat módosítására.

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!

Alólirottak a főtiszteletű egyházkerület 211/885. és 36/886. sz. végzésében nyert megbízatásunkhoz képest, a lelkészminősítési szabályzat módosítására vonatkozó javaslatunkat azon megjegyzéssel vagyunk szerencsések % alatt zárva betérjeszteni, hogy javaslatunkban a lelkészválasztási törvény rendelkezéseit a legnagyobb pontossággal megtartottuk s módosítást csak ott tettünk a régi szabályzaton, hol azt az eddigi tapasztalat alapján szükségesnek és a törvény keretén belül lehetőknek véltük.

Óhajtandónak tartjuk, hogy az egész magyarországi ev. ref. egyházban a lelkészminősítésre nézve egyöntetű szabályzat állapíttassék meg, miért is kérjük a 237/1887. számú egyházkerületi végzés értelmében leendő eljárás foganatosítását.

Megjegyezzük, hogy a lelkészképeségi vizsgák osztályzatánál a 82/1887. számú egyházkerületi végzést vettük irányadónak, önként értetvén, hogy az előbbi lelkészképesítő vizsgák osztályzatánál a „kitűnő“ egyenértékű ezen javaslatunkban a „jelessel“, és a „jeles“ a „jó“-val.

Tiszteletünk kifejezésével vagyunk

Debreczen, 1888. május 4.

a főtiszteletű egyházk. közgyűlésnek aláatos szolgálói

Kiss Áron,
esp. bizotts. elnök.

Szél Kálmán,
előadó.

A szóban forgó javaslat már a következő:

A tiszántúli ev. ref. egyházkerületben, ev. ref. lelkészi állomásra pályázhatnak azon ev. ref. vallású egyének, kik a lelkészképeségi mindkét vizsgát sikerrel letették, feddhetetlen erkölcsi életet élnek és az alább meghatározott minősítéssel bírnak.

I-ső osztályú egyházba pályázhatnak:

a) minden rendes lelkészek, hittanszaki rendes tanárok és segédlelkészek, kik a lelkészképeségi mindkét vizsgálaton jeles osztályzatot nyertek s magasabb kiképezésük czéljából, legalább egy iskolai éven át, egyetemi rendes hallgatók voltak és erről kifogástalan bizonyítványt mutatnak fel és a gyakorlati pályán, legalább két évig, elismerést kiérdemelt sikerrel működtek;

b) azon rendes lelkészek, hittanszaki rendes tanárok és segédlelkészek, kik a lelkészképeségi mindkét vizsgálaton jeles osztályzatot nyertek, ha egyetemeken nem jártak is, 3 évi, elismerést kiérdemelt sikeres gyakorlati szolgálat után;

c) azon rendes lelkészek, kik a lelkészképeségi vizsgálatokon nem nyertek ugyan jeles osztályzatot, de a lelkészi pályán, áldásos sikerű szolgálat s tanulmányozás által maguknak kiváló érdemeket szereztek, 6 évi szolgálat után, melyből legalább 4 évet, mint rendes lelkészek töltöttek;

d) azon rendes lelkészek, kik magasabb tudományos képzettségük által magukat az egyházi és népnevelési irodalom terén kitüntették, 4 évi kiváló sikert tanúsító gyakorlati szolgálat után;

e) azon lelkészi képesítéssel bíró rendes vallástanárok, kik az a) és b) pont alatti minősítéssel bírnak, 2, — illetőleg 4 évi sikeres tanárkodás után, ha annak folyamán legalább egy évi, elismerést kiérdemelt lelkészi gyakorlatot igazolnak.

II-ik osztályú egyházba pályázhatnak:

a) mindazok, kik első osztályú minősítéssel bírnak;

b) azon rendes és segédlelkészek, kik a lelkészképeségi vizsgákat jeles osztályzattal tették le, két évi, elismerést kiérdemelt, sikeres szolgálat után;

c) azon rendes lelkészek, kik bár nem jeles osztályzattal tették is le a képeségi vizsgákat, lelkészi működésükben buzgóságot s gyakorlati jó sikert mutathatnak fel, négy évi szolgálat után, melyből legalább két évet, mint rendes lelkészek töltöttek;

d) a lelkészi képesítéssel bíró rendes vallástanárok, ha szinte első osztályú minősítéssel nem bírnak is, 4 évi sikeres tanárkodás után, ha annak folyamán, legalább egy évi, elismerést kiérdemelt lelkészi gyakorlatot igazolnak;

e) azon segédlelkészek, kik bár nem jeles osztályzattal

tették is le képpeségi vizsgálát, de működésükben buzgóságot, gyakorlati jó sikert mutathatnak fel, 5 évi szolgálat után.

III-ik osztályú egyházba pályázhatnak:

- a) mindazok, kik I. és II. osztályú minősítéssel bírnak;
- b) azon rendes lelkészek, kik jó osztályzattal tették le képpeségi vizsgálát, 2 esztendei jó sikert mutató, buzgó szolgálat után;
- c) azon rendes lelkészek, kik kielégítő osztályzattal tették le képpeségi vizsgálát, 3 évi, buzgóságot és sikeres működést igazoló szolgálat után;
- d) azon segédlelkészek, kik képpeségi vizsgálát jó osztályzattal tették le, 3 évi sikeres szolgálat után;
- e) azon segédlelkészek, kik képpeségi vizsgálát kielégítő osztályzattal tették le, 4 évi buzgó szolgálat után;

IV-ik osztályú egyházba pályázhatnak:

- a) mindazok, kik I., II. és III-ik osztályú minősítéssel bírnak;
- b) minden rendes lelkész, lelkészképpeségi bizonyítványai alapján, feltétlenül;
- c) minden segédlelkész, ki a lelkészképpeségi két vizsgát letette és legalább egy esztendei tényleges gyakorlatot igazol.

Azon rendes- és segédlelkészek s lelkészi képesítéssel bíró tanárok, kik hivataluktól jogérvényesen felfüggesztettek, vagy a kik ellen a fegyelmi eljárás jogérvényesen el van rendelve, mindaddig, míg a felfüggesztés hatálya tart, illetőleg a fegyelmi eljárás jogerős ítélettel befejezve nincs: lelkészi állomásra nem jelölhetők;

valamint nem jelölhetők azon fegyelmileg büntetett rendes és segédlelkészek, lelkészi képesítéssel bíró tanárok sem, kiknek pályázati joga bizonyos időre felfüggesztetett; — ezen határidőt minden egyes esetben, magában az ítéletben állapítja meg a bíróság.

A minősítés alkalmazására nézve általános szabályul alapíthatnak meg:

1) A lelkészek, segédlelkészek és lelkészi képesítéssel bíró tanárok hivatalévei, illetőleg a lelkészi pályán a gyakorlat, azon időtől számíttatik, melyben a lelkészképpeségi első vizsgálat letvése után a közszolgálat tényleg megkezdett.

2) A lelkészi állomásra pályázók, lelkészképpeségi bizonyítványaik (s netalán magasabb képzettségüket igazoló hiteles okmányaik) mellé, erkölcsi és szolgálati bizonyítványt tartoznak csatolni, melyet a rendes lelkészek részére az esperes állít ki, — a lelkészi képesítéssel bíró tanárok részére a püspök és azon lelkész, a ki mellett teljesítették a lelkészi szolgálókat; — a segédlelkészek részére pedig hivatali főnökük, esperesi megerősítéssel.

3) Az egyházmegyei lelkészjelölő bizottság, minden jelölésről rendszeres jegyzőkönyvet vesz fel, melynek egyik példánya az espereshez, másik példánya, a lelkészt választó egyházhoz küldendő.

4) A lelkészjelölő bizottságnak, az egyházi törvényt és ezen minősítési szabályzatot sértő eljárása ellen emelt indokolt panaszok, csak a lelkészválasztási szabálytalanságok ellen intézett felebbezéssel kapcsolatosan terjesztethetnek fel és bíráltnak el.

Összeállította Nagy-Szalontán, 1888. ápril 20.

Szél Kálmán.

Barátságos látogatásom emlékeiből.

A megenyhülő lég kivonzván a szobából, egy útitervet is felköltött bennem, melynek végrehajtásával régi vágyaimat valósítottam meg. Utam nem csak a barátságos érintkezések emlékeiben gazdag, de a legtöbb helyről bátran vehetnék tárgyat e becses lapokban írásra is. Ezt azonban több okból nem teszem, hanem megelégszem néhány emlékemnek följegyzésével.

Utam célja ez alkalommal a bihari egyházmegye néhány helyeinek fölkeresése volt s hogy egyszerre in medias res ugorjam, ennek egyik helyén, Pelbárthidán kezdem el közlendőmet.

E helyre lelkészül két évvel ezelőtt Major Gyula barátom választatott meg. Bizony ez nem nagy, nem pompás parochia. A falu népe kevés is, szegény is; az egyháznak sem ingatlana, sem tőkepenze, a mint mindezt ezelőtt könnyű volt a templomról is felismerni, mely vajmi erősen kívánczhatott bármilyen egyszerű torony után, de biz ezen óhaját igen nehezen tudták teljesíteni a pelbárthídiak.

De végre is az én pelbárthídi lelkész barátom azzal lepett meg ottjártam alkalmával, hogy ők tornyot építenek. — Csak büszkeségből lehet biz azt majd toronynak nevezni. Egy egyszerű kőharangláb leend a bemenet előtt, a templom északi hosszfalának közepén; de a pelbárthídi ember ha meggondolja, hogy ez az egyszerű tornyocska 500 frtnál többbe kerül, nem hiába áldja úton-útfélen Rigó Ferencz földbirtokos urat, ki őket nem csak az épülethez szükséges fákka és 5000 téglával segítette, de öt hold földet is adott az egyháznak egy évi használatra, melyet közös erővel munkálván, annak terméséből adósságukat fogják törleszteni s minthogy egy évi termés nem fogja fedezni a tett kiadásokat, remélhető, hogy a következő évben is át fogja engedni.

Siterben az én kedves Séra Ferencz bátyám a lelkész, kinek élettörténetéből igen sokat tudnék én is regélni, de hogy egyet a legközelebb megtudottakból csakugyan elmondok, azt hiszem, megbocsátja nekem, ha szinte ezt nem akarta volna is. Röviden is teszem. Volt rá eset, hogy mi ketten napról-napra, hétről-hétre beszélgettünk reggeltől estvéig, sőt éjfélekig egyházi ügyekről s dolgokról. Pompás gyakorló iskola is volt ez nekem akkor! Mi természetesebb, minthogy most 5—6 órát töltve ottan, annak perczeit sem vesztegettük másra. Hadd jegyezzem meg itt, hogy én sem ő benne, sem más lelkészekben, a kikkel mostanában beszéltem, nem találtam egyet sem, ki a Prot. Irod. Társulatról beszélve, az unitáriusok elfogadhatása mellett foglalt volna állást. Mi különben legtöbbet most is a magunk belmissiói munkaköréről beszélünk; s mikor már látogatásom utolsó órájában voltunk, íróasztalát kinyitva, két levelet adott át e szavakkal: meglátogatott öcsém, olvassa el ezeket is. Az érzelmeknek könyezésig fokozódása volt olvasásom kísérője.

Egy egyszerű, a helyesírás ellen mindegyre vétő paraszt ember köszönte meg az elsőben, még 10—12 aláíró nevében is, egykori lelkészeknek azon előrelátó gondoskodását, hogy 15 évvel ezelőtt az ő akkori ellenzésök legyőzésével egy templomépítési alapot tétetett le velök s annak növelésére kötelezte őket, a mely ma kinötte magát és ők díszes templomot építettek minden kirovás nélkül; holott ha ez alap nem lett

volna, a legszegényebb zsellér embernek is 35 forinttal kellett volna járulni a költségekhez, hogy e templomot felépítsék és íme ezt 15 évvel ezelőtt tőlök e célra kicsikart 20 hold föld létrehozta.

A második levél érzékeny válasz volt az első levél után egykori lelkészüktől vett levélre. Mindkét levél bibliai idézetekkel volt felgazdagítva s valóban szívből jött érzelmekkel írva.

Április 26-ika van. Azt hiszem, nem csak a tamásiakra, de más egyházakra s egyesekre is emlékezetessé vált nap. — Előjelei már rettenetesek voltak a viharok. Az elől őrzöngve tomboló szél, a Margittától-Marjáig terülő felleg: s a vihar megfelelt a félelmes várakozásnak. Nem, — felülmulta azt; olyat tett, mire senki sem volt elkészülve: megkapta a tamásii templomnak három évvel ezelőtt 1400 frtért javított tornyát, megingatva, meghajtogatta nehányszor s egész fatetejét alávetette a földre. A környék legszebb kálvinista jellegű tornyának lett vége.

Másnap tamásii jegyző barátommal felmentünk a csónkán maradt toronyba s a katastropha okát vizsgálni. Azt hiszem, az ok az volt, hogy csak a négy alsó gerenda volt vassal leerősítve, melyek fent is maradtak. Vonható-e itt valaki számadásra?

Utamból, mint érintém, több apróságokat lehetne közölnöm, de még az itt adottakat is csak töredékesen mertem megkísérteni s el is hagytam volna, ha azon meggyőződésben nem élnék, hogy az ilyen közérdekű dolgoknak följegyzésével végre is tesz az ember némi jó szolgálatot a nyilvános élet részére.

K. Sz. I.

Irodalom.

A politikai irodalom Magyarországon 1825-ig.

Írta: Ballagi Géza. Budapest.

(Folyt. s vége.)

„Sámbár a többi közt egy „X ut Tök“ című könyvet írt, melyre Matkó emez ékes firma alatt felel meg: „X ut Tök könyvnek elépése, avagy Bányász esküvő, mellyel amaz főenyen épített s már leromlott házat előbbi főenyre sikerellen sárral raggatni akaró és ezer moeskokkal eszelősen szülő s mázóló Sámbár Mátyás nevű tudatlan sárgyúró megcsákányoztatik kézdíráshelyi Matkó István zibhi pap által, a ki bányásznak nevezetett volt Sámbártól.“ (1668.)

„A két vitakozó, mielőtt íráshoz fogott volna, úgy látszik, külön szótárát készíté a gorombaságoknak. Sámbár Matkót elmondja marhának, görbeszájúnak, csipásszeműnek, hitvány számárnak, sz . . . túró bányásznak stb., a ki „hazugságokkal potrohosítja hazug könyveeskéjét és csaknem százszor azon egy bűdös bakját nyúzza.“ Matkó viszont Sámbárt elnevezi tökfejnek, sámba számárnak, korpacziberén hízott disznónak, sántától kikotlott, buja és buta barátnak stb., a ki „habet spiritum inprudenciae és a kinek igen tömérdek a pófáján a bőr, talán ugyan disznóbőr.“ Belekötnek egymás magánviszonyaiba is. A jezsuita a predikátor feleségét veszi tárgyalás alá, mire a predikátor eligazítja: „Szegény feleségem kontyát is akarod igazgatni. De kérlek, másuvá menj gyóntatni, mert ha ott motossz, megütik ott a pilises tarédott.“ S a nagykarolyi borbélyné, pataki asztalosné hányja a barát szemére stb.

Mindamellet a protestánsok sokat szenvedtek a censura részéről, mert a kath. egyház szintén gyakorolta a könyvvizsgálatot a 17 dban; sőt azon felül a fejedelem is, a ki a censori tiszttel jezsuitákat bízott meg s a könyvnyomdák részére engedélyezett privilegiumok osztogatásában is a jezsuiták véleménye szerint járt el.

A censura és könyvrendőrség a monarchia határain belől végezték szellemirtó munkájokat, a vámhivatalok pedig a szabadabb iránynak külföldről való beáramlását akadályozták meg. Különösen a protestánsoknak volt lehetetlenné téve a külföldi hitsorsosokkal való érintkezés. Külföldi akadémiák látogatását csak kivételesen, nagy kegyelemből engedték meg egy-egy hittanhallgatónak vagy mágnás-fiúnak, a prot. szellemenben írt idegen könyvek behozatala pedig általában tiltva volt. A debreczeni főiskola tanárai 1763. nov. 9-ről egyenesen a királynőhöz folyamodtak, hogy a külföldre menetelt engedje meg s a könyvek behozása ellen fennállott rideg tilalmat vonja vissza. De mind hiába. Még a hét éves háborúból visszatért katonákat is megmotózták a vámhivatalok, miután kisült, hogy többen közülök Németországban eretnekíratokkal látták el magukat.

Mégis megtörtént egyszer, írja Ballagi, hogy egy igénytelen református papjelölt, a könyvrendőrség egyenesbelegyezésével, egész csomó eretnek-könyvet hozott haza magával. Ez érdekes esetet Ballagi, Wiesner után, így adja elő:

„Nagy Frigyes 1750-ben, a potsdami kertben, egy fiatal emberrel találkozott, kinek idegenszerű ruhaviselete feltűnt neki. Beszédbe ereszkedvén vele, kitént, hogy a fiatal ember Magyarországból való papjelölt, ki theológiát hallgatott Od. Frankfurtban s hazatérése előtt még látni akarta a királyi rezidenciát. A királynak annyira megtetszett az ifjú, hogy felszólította, maradjon Poroszországban, egyszersmind megígérte, hogy gondoskodni fog róla. A papjelölt családi körülményeit hozván fel okul, az ajánlatot visszaütöztette. Mire a király ismét felhívta, hogy kérjen hát tőle valami más kegyet, s midőn a kandidatus azt felelte, hogy ő nem tud mit kérni a királytól, Frigyes meglepetve eme ritka szerénység által, esudálkozását fejezte ki, hogy ő ne lenne képes neki semmiféle szívességet tenni. Végre a kandidatus előállt egy kérelemmel. Én, úgymond, több bölesészeti és theologiai munkát szereztem magamnak, amik Ausztriában tiltva vannak. A jezsuiták elveszik azokat tőlem, mihelyt Bécsbe megérkezem. Legyen kegyes tehát fölséged . . . Isten nevében vidd magaddal könyveidet, — szakítá őt félbe Frigyes, — sőt végy még magadnak többet is, a mikről gondolod, hogy Bécsben erősen el vannak tiltva s a mikre még általában szükséged van. S ha Bécsben a könyveket el akarnák tőled venni, mondd, hogy tőlem kaptad azokat. Erre ugyan a tisztelendő urak nem sokat adnak; de nem tesz semmit. Ha elvették könyveidet, menj el azonnal követemhez s beszéld el neki az egész történetet s mindazt, a mit most tőlem hallottál. Azután szállj meg a legelső vendéglőben és élj ott urasan. Minden nap el kell költened legalább egy aranyat s maradj veszteg mindaddig, míg a könyveidet haza nem küldik. A király erre bement a palotába, de csakhamar visszatért a kandidatushoz s átadott neki egy papirost, melyre ez volt írva: „Engedély, a mi költségünkre Bécsben tartózkodni. Frigyes.“ A kandidatus útasított, hogy ezt az írást adja át a porosz követnek, s hogy általában a kapott instructiók szerint

járjon el. Megígérte még a király, hogy megszerzi számára Magyarországon a legjobb ekkléziát; azután szerencsés útat kívánván neki, elvált tőle. Hetyési (Wiesnernél Hedhesi)*). — mert így hívták a papjelöltet, — összevásárolt annyi tiltott könyvet, a mennyit csak összevásárolhatott, azután útnak indult. A bécsi vámsorompónál a könyveit csakugyan lefoglalták s elkobozták. Erre Hetyési, hogy könyveit visszakapja, a porosz követhoz fordult. A követ, miután már akkor a király által kellőképen instruálva volt, a fiatal embert a székváros legelső vendéglőjében elhelyezte s az ügy állásáról az értesítést elküldte Berlinbe. A mint a berlini kabinet ezt a tudósítást megkapta, rögtön rendeletet bocsátott ki, mely szerint a jezsuiták boroszlói gazdag könyvtára bezárandó s őrizet alá helyezendő. A megrémült jezsuiták hiába törték a fejüket a hirtelen kegyvesztés okai felett; küldöttséget indítottak tehát Potsdamba, hogy a zivatart elhárítsák a fejk felől. Frigyes négy hétig várakoztatta az audientiára a küldöttséget, mialatt a fiatal Hetyési Bécsben, a királyi útasítás szerint, élte világát. Végre elfogadta őket a király; de a helyett, hogy segített volna a bajukon, útasította őket bécsi követéhez s tanácsolta nekik, hogy ajánlják őt (már t. i. a királyt) a bécsi könyvvizsgálók kegyeibe. A küldöttség a célzást nem értette el. A boroszlói kegyes férfiak még egy deputatiót küldtek Bécsbe, hogy ott végre a szükséges fölvilágosítást megnyerjék. A bécsi porosz követ, a kihez fordultak, sajnálkozással jelentette ki, hogy semmiféle fölvilágosítással nem szolgálhat; de úgy odavetöleg megjegyzé, hogy van itt egy fiatal ember, a kitől a jezsuiták egy láda könyvet elvettek, talán az többet fog tudni nála. Most már tisztán állt a dolog a küldöttek előtt, azonnal fölkeresték kollegáikat s Hetyési egy óra alatt visszakapta könyveit. Miután még Hetyési vendéglői számláját is kénytelen-kelletlen kiegyenlítették, megkönnyebbülve siettek Potsdámba, hogy kérésüket megújítsák. Frigyes ez alkalommal barátságosan fogadta őket, átadott nekik egy rendeletet, melyben könyvtárukat a zár alól feloldja s egy íratot rektorukhoz, melyben a boroszlói kollégium kötelességévé tétetik, kezességet vállalni arra nézve, hogy e miatt az eset miatt a magyarországi reformátusok semmiféle kellemetlenségnek nem lesznek kitéve s hogy Hetyési a legjobb papságot fogja megkapni hazájában. És úgy lön, a mint a király akarta.

Igen sok érdekes részletet közölhetnénk még, a melyek élénk világot vetnek azon korbéli egyházi és irodalmi viszonyainkra. De útaljuk az érdeklődőket magára a könyvre, a mely mindenkor nagy nyereség marad irodalmunkra nézve és a melyet mindenki élvezettel és haszonnal olvashat.

Baczoni Lajos.

Különfélék.

Boldog pünköst ünnepeket kívánunk lapunk t. olvasóinak. Egy szép, egy nagy ünnep, az áldott Szentlélek kitöltetésének derűs ünnepe érkezett meg Istenünk kedvező kegyelméből hozzánk. Ha van közöttünk, a kit bánat sujtott, vigasztalja meg azt a Vigasztaló! Ha van közöttünk gyöngye, erősítse meg

*) Lehetne tán Hetyési is. B. L.

azt az erőnek Lelke! Ha egyenletlenség vesz erőt a mi sziveinken, jöjjön el közénk a szeretet Lelke! Vidám napfény melegében közeleg hozzánk a pünköst. Óh hadd szálljanak le annak folyamán földünkre a minden kegyelemnek áldásai! Látogasd meg, óh Atyánk, látogasd meg áldott Szentlekednek erejével a földet, öntözd meg azt, és bőséggel gazdagítsd meg azt; részesítsd meg annak barázdáit, nedvesítsd meg hantjait, hogy örvendezzünk és vidám éneket mondhassunk te neked e nagy ünnepen!

Gönczy Pál jubileuma. Főiskolánkat Joó István és Dr. Török József urak képviselték a Gönczy Pál jubileumán. A két képviselőnek, a közös tanárkari gyűléshez beterjesztett jelentését teljes egészében közzé tesszük lapunkban: A folyó évi májushó 6-ik napján méltóságos Gönczy Pál közoktatásügyi államtitkár úrnak a közoktatásügy szolgálatában eltöltött 50 évi áldásos tevékenysége megünneplésére Budapesten rendezett jubileumi ünnepélyen a főiskolai nagytiszteletű és tekintetes tanárkarok képviselőiben megjelenvén, eljárásunkról van szerencsénk jelentésünket beterjeszteni. A jubileumi ünnepély a fentírt napon a városi redout nagy termében tartatott meg. Az óriási terem alig bírta befogadni az ország különböző népoktatási, gymnasiumi tanintézetének, valamint a főváros tantestületének és egyleteinek s hatóságainak küldöttségeit és képviselőit. Nem lehet szándékunk részletesen ecsetelni a nagyszerű ünnepély minden mozzanatait, miután azok a hírlapokból úgyis eléggé ismeretesek. De kiemelendőnek tartjuk, hogy a budapesti ev. ref. egyház fényes küldöttsége is megjelent itt főtiszteletű és méltóságos Szász Károly püspök úr és nagyméltóságú gróf Tisza Lajos főgondnok úr vezetése alatt; s valóban megható volt hallani azon magasztaló elismerést, mely szerint a nagynevű püspök a magas államhivatalnoknak a budapesti ref. főiskola megalapításánál kifejtett nagyjelentőségű tevékenységét s az egyház és annak iskolája érdekében most sem szünő buzgó közreműködését és fáradozásait szónoki hévvel rajzolta és ecsetelte, bizonyosságot tevén ez által arról, hogy valaki kitünő államhivatalnok és áldásos tevékenységű egyházi tag és egyházi hivatalnok lehet egyszersmind. A budapesti ref. theologiai tanárkar teljes számban jelent meg az ünnepélyen s szónoka által egy díszes kötésű bibliát adott át, melyet az ünnepelt minden ajándékok közt a legbecsesebbnek és legkedvesebbnek nyilvánított. A mi főiskolánk tanárkarai nevében Joó István mondott, az ünnepélyt előzőleg tartott értekezlet megállapodásához képest, rövid üdvözlő beszédet, kiemelvén ebben, hogy a debreczeni főiskola tanárai nem küldenek látható ajándékot, de igenis küldik képviselőik által a főiskolának, e szellemi anyának szeretete nyilvánítását az egykori növendék iránt, kifejezik örömeiket a felett, hogy a főiskola ünnepelt tanítványa, lankadatlan szorgalma és tevékenysége által oly magas polczra emelkedett, s hogy a közoktatás terén kifejtett áldásos, eredménydús működéséért az országos közvélemény oly fényes módon nyilvánítja háláját és teszi fejére az elismerés babérkoszorúját, melybe a deb-

reczeni főiskola képviselői is elhozták küldöik elismerésének egy szerény babérlevelét. Egyszersmind szóló Isten áldását kérte az ünnepeltre, hogy maradandó alkotásaival emelhesse és virágoztathassa sokáig a közoktatás ügyet. — Az ünnepelt melegen emlékezett meg a főiskoláról, melyben tanult, s az alapot és jó részben az irányt is nyerte jövő munkálkodásához. Valamint szívből köszönte meg a főiskola tanárkarainak, a jelen ünnepély alkalmából iránta tanúsított figyelmet és megemlékezést. Az ünnepély több óráig tartott, noha egyes küldöttségek az üdvözlő beszéd tartásáról lemondani kényszerültek és a kik beszéltek is, azok rövid nyilatkozatokra szorítkoztak. Az ünnepelt azonban minden üdvözlőre talpraesetten, valódi ifjú bévvel és élénkséggel válaszolt. Az ünnepélyt monstre banquette zárta be, melyen mintegy hatodfélszáz vendég vett részt. Valóban boldog az, a ki 71 éves korában, teljes munkabíró erőben ily ünnepélyt érhet, tudva azt, hogy meg is érdemli, nemcsak a hízélgés, kegyvadászás rendezi azt.

Debreczeni főiskola. Főiskolánkból 157 egyházközségbe 161 tanuló kérnek legációba. E 157 község közül e pünköstre 17 nem kért követet s az így fenmaradt 138 helyre kiküldetett 142 tanuló. Választás útján ment legációba: esküdt felügyelő és köztanító 6, ötödéves hittanhallgató 2, rendes és nyilvános hittanhallgató 55, gymnasiumi tanuló (7—8. oszt.) 29, képezdei tanuló 34, összesen 126. Kikéretett egyes egyházak által: hittanhallgató 4, gymnasiumi tanuló 10, képezdei tanuló 2, összesen 16.

Egyházmegyei közgyűlés. A békésbányai ev. ref. egyházmegye f. májushó 29-én Szegeden tartja közgyűlését.

Hódmezővásárhely. A h.-m.-vásárhelyi ev. ref. egyháztanács egyik közelebb tartott ülésében a főgymnasium tanárainak évi fizetését fejenként, a lakbérrel együtt 1200 frtra egészítette ki s Kiss Gusztáv tanárnak, ki e folyó tanév bevégezése után nyugalomba óhajt vonulni, évi 300 frtot szavazott meg.

Kisujszállás. A kisujszállási ev. ref. VI osztályú közép-tanodában van jelenleg 6 tanár, kik között okleveles, jelesül Koncz Lajos és K. Hajdú Lajos, mint régi tanárok, a törvény szerint okleveles bizonyítványt nyertek, — Dr. Székely Bendegúz, Dr. Both István, Gál Zsigmond, Aczél István pedig tanárképezdét végzett. A hetedik tanári állás betöltéséről a márcziusi igazgató-tanács gyűlése határozott. Ez állomás jelenben helyettesítéssel töltetik be pályázat útján.

Gyász hírek. Nagy Imre ugrai lelkészt súlyos bánat érte e héten, elvesztvén f. hó 15-én ötödfél éves leánykáját, a kis Adélt, kit három heti súlyos küzdelem után a diphteritis ragadott ki szerető szüleinek karjai közül. Őszinte részvételt osztunk régi jó barátunk, iskolatársunk gyászában s fájó érzellemmel állunk meg leánykájának, kis keresztleányunknak sírja fölött. Borítsák be azt a tavasz üde virágai s a vígasztaló Szentlélek enyhítse meg a zokogó szülék szívének méltó bánatát! — Egy özvegy lelkész, özv. Szondy Lajosné, sz. Tóth Terézia asszony haláláról vettünk még lapunk zártakor értesülést, ki f. hó 7-én, életének 68-ik évében, húzamos gyöngélgedés után hunyt el. Gyermekek, vők és menyek, nagy számú unokák és testvérek siratják az elhunytat. Béke poraira!

Megjelent. A n.-bányai ev. ref. egyházmegye 1888. ápril 9—10. napjain Batizon tartott közgyűlésének jegyzőkönyve. Közérdekű részeit ismertetni fogjuk.

Szerk. posta. Z. J. Sárospatak. Becses küldeményét vettem s lehetőleg már a következő számban megkezdem közlését.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉS.

Pályázat

két tanári állomásra.

A hódmezővásárhelyi ev. reform. főgymnasiumban két tanszékre pályázat hirdettetik.

1. Az egyik tanszék szaktárgya a latin és magyar nyelv, ez idő szerint az I. és II. osztályokban, hetenként 22 órán.

2. A másik tanszék szaktárgya a természetrajz és földrajz és ez idő szerint mellék tárgyakul egy osztályban a német nyelv, hetenként 22 órán.

Megjegyeztetik, hogy a megválasztott tanár úgy az egyik, mint a másik tanszékénél jövőben a fent kitett óraszám mellett a megjelölt főtárgyakon kívül esetleg más rokon tantárgyaknak és szükség szerint más osztályokban való tanítására is kötelezhető.

Ha az állomások egyenesen rendes tanárokkal töltenek be: évi fizetés: 900 frt; lakáspénz: 300 frt és 40 frtos ötödéves pótlék, de ez utóbbi 200 frtnál följebb nem emelkedhetik. Ha az állomások egyelőre, — és ez esetben egy próba-évre, — helyettes tanárokkal, vagy tanárral töltenek be: a fizetés: 800 frt.

A megválasztott rendes tanár úgy a tiszántúli ev. reform. középiskolai tanárok gyám- és nyugdíj, — mint a helybeli ev. ref. egyház tisztviselői gyámintézetének jogos és kötelezett tagja.

Pályázhatnak ev. reform. vallású okleveles tanárok. A pályázók pályázati kérvényüket, — a melyben születésük éve és helye, nős vagy nőtlen, nemkülönbén egészségi állapotuk, hadkötelezettségi viszonyuk, végzett tanulmányaik és képesítésük, nyelvismereteik és eddigi szolgálatuk okíratokkal igazolandók, — hozzám címézve a f. évi június 10-ig bezárólag küldjék be.

A megválasztottak állomásukat szept. 1-ig tartoznak elfoglalni.

Mód-Mező-Vásárhelyen, 1888. május 7.

Miklovicz Bálint,

2—3

a presbyterium lelkész-elnöke.